

Szent István király ünnepe (augusztus 20.)

Mt 7,24–29

„Aki hallgatja szavamát és tettekre is váltja...”

Szent István király pogány Vajk néven élt, amíg a bajor Pilgrim passauai püspök meg nem keresztelte egyházmegyéje védőszentje, István diakónus és vértanú nevére. Nem csak a latin nyelvet sajátította el, hanem a nyugati műveltséget is. Vallási fejlődését egyengette Adalbert prágai püspök, megbérmálta, és valóban a felnőtt keresztény meggyőzéshez segítette az ifjú trónörökösöt. Ráadásul közreműködött, hogy a király Gizella személyében egy olyan bajor hercegnőt kapjon, aki feleségeként a clunyi szellemben megújuló keresztény lelkiséget képviselte.

Istvánnak egyrészt politikailag döntenie kellett a bizánci függés vagy a nyugati kapcsolatok között. A kereszténységgel ugyan már megismerkedett számos főúr Magyarországon, a bizánci kapcsolatok révén, de a keresztény egyházi szervezet nyugati típusú megszervezésében a döntő lépést István intézkedései hozták a magyaroknak. A saját keresztény nevelése után az ország keresztény neveléséhez fogott, amely igen összetett feladatot jelentett. Függetlenséget és működőképes országot kellett teremtenie.

Függetlenségének jeleként II. Szilveszter pápától kért királyi koronát, mely abban segített, hogy ne kerüljön hűbéri viszonyba a Német-római Birodalommal és Csehországgal. A korona nyújtotta jogi függetlenséget nem volt könnyű megőrizni. A rivalizáló külföldi egyházi térítések ellenére előmozdította a keresztény missziót. Lerakta a magyar független állam alapjait, és szorgalmazta a nyugati műveltséget Magyarországon. Imre herceg tragikus halála ellenére megalapozta a keresztény egyházat.

Egy hosszú uralkodás végén maradandó művet alkotott. Gondolkodásáról törvénykönyvből és Imrének írt Intelmeiből kaphatunk ízelítőt. *„Bárkit is, aki a kevélység gögjétől pöffeszkedve, az Isten házát megvetendőnek véli és az Istennek szentelt és az Isten tiszteletére a királyi mentesség védelme alá helyezett birtokokat gyalázattal illeti, vagy megkárosítani merészkedik, mint Isten*

házának megtámadóját és megsértőjét, közösiítsék ki. Illik, hogy magának a király úrnak a haragját is érezze, akinek jóakarátát megvetette és intézkedését megsértette. Azért nem kevésbé parancsolja meg a király, hogy az általa engedélyezett mentességet mindenki, aki uralma alá tartozik, sértetlenül tartsa meg, és ne adja beleegyezését azoknak, akik meggondolatlanul azt állítják, hogy nincs szükség egyházi vagyionra, vagyis olyanra, amit az uralkodók urának adtak át. Eppúgy a király oltalma alatt állnak azok, mint az ő saját örökségei, és még nagyobb gondot fordítson rájuk, mert amennyivel nagyobb az Isten az embernél, annyival előbbre való a vallás ügye a halandók birtokainál.”

Fiának, Imrének pedig ezt írja a türelemről: „A türelem és az igazi ítélet gyakorlása a királyi korona ötödik cifrázása. Dávid király és próféta mondja: Ítéletedet, Isten, bíz a királyra. És ugyanő másutt: Király vagy, az igazságosságot szereted. A türelemről így beszél Pál apostol: »tanúsítsatok mindenki iránt türelmet.« És az Úr az evangéliumban: »Ha (türelemmel) kitartotok, megmentitek lelketeket.« Ehhez tartsd magad, fiam: ha becsületed akarsz szerezni királyságodnak, szeresd az igazi ítéletet; ha hatalmadban akarsz tartani lelkedet, türelmes légy. Valahányszor, kedves fiam, ítéletet érdemlő ügy kerül eléd vagy valamely főbenjáró bűn vádlottja, türelmetlenül ne viselkedjél, esküvel se erősködjél, hogy megbünteted; bizony ez ingatag lenne és mulandó, mert a bolond fogadalmat megszegi az ember; és ne is ítélezz te magad, nehogy királyi méltóságodban a hitvány ügyben forgolódva folt essék, hanem az efféle ügyet inkább bírákhoz utasítsd, az ő megbízatásuk, hogy a törvény szerint döntsenek. Óvakodj bírónak lenni, ám örülj királynak lenni s nevezetelni. A türelmes királyok királykodnak, a türelmetlenek pedig zsarnokoskodnak. Ha pedig egyszer olyasvalami kerül eléd, amelyben ítéletet hozni méltósággal összefér, türelemmel, irgalommal, esküdözés nélkül ítélezz, így lesz majd koronád dicséretes és ékes.”

A politika és a vallás összeegyeztetése egy uralkodó számára nem könnyű feladat. Mégis sokan úgy vélték, hogy Szent Istvánnak ez a kor viszonyai között sikerült. Nem politikai taktikából választotta a keresztény hitet és a nyugati egyházat, hanem mélyeséges meggyőződésből. Ünnepe ereklyéinek felelésének napján van, mely 1083. augusztus 20-án volt. 1092-ben a Szabolcsi Zsinat munkaszünetet rendelt el erre a napra. 1625-ben pedig az országgyűlés rendjei egyetértésben azt kérték a pápától, hogy István és Adalbert miséjét vegye föl a Római Misekönyvbe, zsoltoszmáikat a római breviáriumba. XI. Ince pápa teljesítette ezt a kérést, és 1683-ban tiszteletét az

egész világegyház számára kiterjesztette. 1990-től ismét Magyarország égi patrónusának nevezzük Szent István királyt. Ő ugyanis nemcsak mondta, hanem tette is, amit keresztény műveltségben nevelkedve lelkiismerete diktált.